

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Meilė gimtinei gimsta iš jos dainų

Garsiajai Oninių šventei Punioje šiemet šventiškumo suteikė tai, kad jos metu Alytaus rajono garbės pilietės regalijos buvo įteiktos Džukijos sielai Genovaitei Švabienei. Už šviečiamąjį kultūrinį darbą, dzūkiškos tarmės, krašto tradicijų puoselėjimą, krašto garsinimą. Kiekvienas sutiktas Punioje tądien džiaugėsi, kad pagerbtas žmogus, kuris tos pagarbos nusipelnė. Daugelį vardų per daugiau nei 50 veiklos metų pelnusi kultūros puoselėtoja sako, kad šis įvertinimas jai esąs brangiausias, nes gautas iš tų žmonių, kuriems visą gyvenimą dirbo.

- Ko reikia, kad kiekvienas savo gimtinėje tave gerbtų ir už suteiktą vardą pritariamai sakytų, kad verta? - klausėme Genovaitės ŠVABIENĖS.

- Buvimo vienu savo krašto žmogumi. Meilės savo gimtinei. Nėra man gražesnių dainų nei apie Tėviškę. Kultūrai dirbu nuo 17 metų. Viskas prasidėjo nuo vieno spektaklio. Su gimtojo Vaickūniškės kaimo jaunimu pastaciau spektaklį, mane pastebėjo, pakvietė dirbti į Žagarių kaimo klubą-skaityklą. Iš skaityklos perėjau į naujai pastatytus Žagarių kultūros namus. Dirbome Žagariuose kartu su vyru Raimundu. 1970 m. mus atsviliojo į Luksnėnus ir čia dirbu iki šiol. Negaliu sustoti. Dirbdama parašiau apie 200 dainų. O gal ir daugiau. Išleidau tris dainynus ir vieną giesmių dainynėlį. Jo man trūko, nes vargonuoju vietinėje koplyčioje. Imu iš *kantičkų* žodžius ir papildau. Dainas kurti paskatino paprastas dalykas - praktiškumas. Kultūros namuose dirbau su kaimo žmonėmis, o kompozitorių dainos buvo sunkios, mums tiesiog nemielos, sudėtingos. Pradėjau kurti lengvesnes. Šviesaus atminimo Jonas Švedas kartą pasakė, kad mano dainos - beveik kaip liaudies dainos. Priėmiau ir priimu tokius žodžius kaip komplimentą. Aš ir pati iš liaudies. Liaudies dainas girdėjau nuo mažens šeimoje, mokykloje dainavau, todėl jos man sugrįžta. Tik kitu pavidalu. Daugelis mano dainų virto liaudies dainomis. Girdžiu, per vieną „Duokim garo“ laidą mano dainą pristatė kaip liaudies. Esą žodžiai liaudies, o muzika vadovo. Klausiu vėliau to vadovo, kodėl jis mano dainą pasisavino. Sutriko. Nežinojęs, kažkas taip užrašė. Niekam nebūtų malonu išgirdus, kad tavo vaikas ne tavo, tiesa? Mano visos dainos patentuotos, tik kažkodėl ne viena jų savinamasi.

- Tarmių metai praėjo ir nuėjo, nusinešdami sukeltą patosą. Ko reikia, kad savo prigimtine šnektą kiekvienas neštų iš kartos į kartą be priminimų, natūraliai?

- Didžiavimosi savo tarme. Jos nelaikymo provincialumo požymiu. Kaip didžiuojamės esą lietuviai, taip turime didžiuotis gimę dzūkais, aukštaičiais, žemaičiais, suvalkiečiais. Kažkodėl mes, dzūkai, gėdinamės savo tarmės. Žemaičiai ja dar šneka, o dzūkai gėdinasi. Dvylika metų Alytaus radijuje vedu laidas ir kviečiu visus kalbėti savo tarme. Vyresni dzūkai užkalbinti dar šneka tarmiškai, bet ir netrukus pereina į literatūrinę kalbą. Jaunimas apskritai vengia dzūkuoti. Džiaugiasi širdis nuvažiavus į Punsco kraštą. Jie išlaikė ne tik lietuviybę, bet ir savo krašto kalbą. Iš jų reikėtų to mums mokytis. Sakyčiau, Lenkijoje gimę ir užaugę lietuvių palikuonys dar didesni gimtosios kalbos patriotai negu mūsų lietuviai. Punskiečių ir dainos senoviškos, tikros lietuviškos, patriotiškos.

- Didžiama jūsų sukurtų dainų apie gimtinę, apie kaimą. Ar važiuodama per Lietuvą pastebite, kad kaimai yra sunykę?

- Yra labai daug sunykusių kaimų, daug dar merdinčių. Pjauna per širdį matant. Žinote, kas mane džiugina? Kad žmogus, sustojęs prie stotelės, laukiančią autobuso mane ne tik pavėžėja, bet neklausiamas pasigiria tapęs kaimo žmogumi. Sako atbėgęs į kaimą, nes pavargo nuo miesto spūsties, grūsties. Džiaugiuosi, kad ateina jaunimas, miesto žmonės į kaimą. Tik ten, kur „juodi“ kaimai, nelabai kas eina. O reikėtų ten kažkokio valdžios mosto, paskatinimo. Reikėtų kažką sukurti, kad patrauktų jaunus žmones grįžti. Gal duoti kokią lengvatinę paskolą, nutiesti gerą kelią, kažką tokio sukurti, o tada sakyti, kad kaimas miręs. Juk ir varnėnai pavasarį grįžta ten, kur jų laukia inkilai.

ir tie, kurie mažiausiai uždirbo. Kainos, kurios buvo litais, dabar virto eurais. Sako, didėjo atlyginimai. O kas padidėjo pensininkui? Jo pensijytė eurais sąžiningai atitinka paskirtą litais. Dabar labai didelė žmonių atskirtis. Pragyvena tie, kurie turi versliukus, kurie uždirba ir sau paskiria didelius atlyginimus. Koki versliuką beprasuks pensininkas? Mes išleidžiame tas pensijas labai greitai. Anksčiau gaudavai 1 tūkst. litų, buvo daug. O dabar - 300, ir nėr, net nesitaškant. Niekaip nesuprantu, kodėl taip pabrango viskas, visur tokius didelius pinigus mokame. Vadinasi, kartu turėtų kilti ir atlyginimai. Giriasi valdžia, kad pensijas pakėlė. Pakėlė tiek, kiek duonai te užtenka, daugiau nelieta niekam.

Danieliaus Jakubavičiaus nuotr.

- Dažnai tenka girdėti, kad iš užsienio lietuviai sugrįžta tik pinigų išleisti. Ar tik?

- Tikrai ne. Kas taip sako, nepažįsta žmogaus širdies. Juos parveda ilgesys, gal tik ne visi drįsta pripažinti. Mano anūkas gyvena Airijoje ir kiekvieną kartą jis išvažiuodavo verkdamas. Dabar, kai jau turi šeimą, kai apsiprato ten, gal jam kiek lengviau. Jeigu būtų čia darbu, jis tikrai sugrįžtų į Lietuvą. Yra tokių, kuriems tas pats, bet didžioji dalis yra savo Tėvynę mylinčių ir ją palikusių su didžiu le širdgėla. Jie nori sugrįžti, o ką darys čia sugrįžę? Reikia, kad valdžia pasirūpintų, tokius svyruojančius namo parvesti. Jie išvažiuoja ne iš gero. Bet jeigu būtų darbu, jei galėtų iš savo darbo išgyventi, daugelis tikrai niekur nevažiuotų. Kiekvienas mato, kaip sunku išgyventi Lietuvoje. Vien tik kalbos, kad gyvenimas gerėja. Gyvenimas eina geryn tiems, kurie turi „uabus“, kurie gauna pajamas, pusvelčiui samdydami darbininkus. Lietuva pilna ubagų. Dauguma pensininkų tapo elgetomis. Tokie kaip aš, kultūros darbuotojai,

- Jūs kultūros darbą, rodos, buvote trumpai palikusi. Bet grįžote. Kodėl?

- Viskas tuo metu sutapo. Suėjo pensinis amžius, vyko persitvarkymas, nes valdžiai ėmė atrodyti, kad iš kultūros galima sutaupyti. Išspyrei kokį kultūros darbuotoją, ir šalies biudžetas tampa pilnesnis. Kai toks požiūris, kaimuose kultūros namus ne tik užkalė, juos ir griauti pradėjo, langus daužyti, nuniokodavo įrangą. Tiesiog akyse. Patys žmonės. Ir nieko negalėjai padaryti. Į kino filmą atėjęs vyras atsinešė butelį ir geria degtinę. Viešai. Gėdinu, o jam - kad bet kas. Ką nori, tą darąs, nes atėjusi tikroji demokratija. Beveik vienus metus pasėdėjau be darbo ir trūko kantrybė. Be to, ir valdžia ėmė prašyti, kad grįžčiau. Atsisitatėme, kas per trumpą laiką buvo sulaužyta. Išlaikiau kultūros pastatą, kad jo neišgriautų. Dešimt metų pradirbau už atlyginimą ir iki šiol dirbu. Jau be atlyginimo. Visur dirbu, kur tik galiu, kur tik papraso. Kai manęs kas klausia, kas man moka, atsakau, kad man moka „Sodra“. Taip ir yra. Gaunu pensiją.

▶ Jie išvažiuoja ne iš gero. Jei galėtų iš savo darbo išgyventi, daugelis tikrai niekur nevažiuotų

- Ar kaimai labai nukentėjo dėl kultūros namų uždarinėjimo?

- Visada buvau prieš uždarinėjimus, nes žinau, kad kiekviename, net ir mažiausiame, kaime yra žmonių, kurie nori dalyvauti kokioje nors veikloje. Jiems negana tik daržus ravėti ir sunykusios parduotuvėlės sienas ramsyti. Yra kaime mažuma, kuriai nieko nereikia, bet dauguma yra tokių, kuriems reikia. Uždarius kultūros namus jie liko be nieko. Gerai, kad atsirado kaimo bendruomenės, telkiančios tuos, kurie kažką sugeba. Gerai, kad yra Trečiojo amžiaus universitetai. Jie iš dalies užpildo tą spragą, kuri atsirado kultūrą ėmus menkinti. Tik jiems reikėtų daugiau paramos. Dabar žmonių iniciatyva gimę universitetai beveik nieko negauna. O darbas daromas didelis ir yra labai reikalingas būriui pagyvenusių žmonių, tų, kurie niekam nebereikalingi. Ateina jie į renginius su lazdom. Ateini repeticijos daryti, o žmonės jau prieš valandą susirinkę už durų stovi.

- Viena istorikė, rengdama savo knygos pristatymą gimtinėje, paprašė anūkės padainuoti lietuviškų dainų. Mergina baigusi muzikos mokyklą, muzikuojanti, regis, gebanti, bet močiutei padėti negalėjo. Kas darosi, kad kurti ir dainuoti lietuviškas dainas lietuviams darosi gėda? Visos angliškos.

- Mes, lietuviai, esame labai keista tauta. Pirma pasidavėme rusinimui, o dabar iki žemės lenkiamės anglų kalbai. O juk lietuviybę palaiko tie, kurie išlaiko jos dainas.

- Ar pasirodytume dideli keistuoliai, jei „Eurovizijos“ atrankos konkurse būtų leidžiama dainuoti tik lietuvių kalba? Kas nukentėtų?

- Niekas nenukentėtų. Garbė būtų. Gal ir dalyvaujantys neprieštarautų. Bet... Aš jau buvau siūliusi iš Alytaus kilusiam žinomam prodiuseriui kas savaitę daryti etninių kraštų pristatymus. Vieną laidą per savaitę skirti dzūkams, kitą savaitę - suvalkiečiams, po to žemaičiams, aukštaičiams. Sako, nebūsią reitingų, neapsimokės, kas tas laidas žiūrės. Koks požiūris, tą ir turime, jaunimas nebenori dainuoti savo kalba. Televizija labai daug gali. Mūsų ir kompozitoriai, kuriantys gimtąją kalbą, yra nuvertinti. Man labai patinka, kai aikštėse dainuojama lietuvių kalba. Bet pažiūrėkime, lietuviškos patriotinės dainos kada dainuojamos? Per Nepriklausomybės pagerbimo šventes - Vasario 16-ąją, Kovo 11-ąją.

- Ar bus kam pakeisti jus, vyresniąją kultūros skleidėjų kartą?

- Patyrusia akimi stebiu, kaip auga ta paima. Yra labai gerai dirbančių jaunų kultūros darbuotojų. Jie dirba iš *dūšios*, jiems rūpi. Gal tik nelabai jie visų mėgstami, pripažinti, nes jie - paprasti žmonės. Aš tokius myliu, jais domiuosi, su jais draugauju. Tik man gaila, kad tiems, kurie dirba iš *dūšios*, kurie lietuviybę skleidžia, per mažai pagalbos ir padėkos. Ai, ką aš čia šneku. Padėkos paprastiesiems kultūros žmonėms juk nebūdavo niekada.

Išduotas Lietuvos

Savų išduotą ir sovietams sušaudyti atiduotą paskutinės ikiokupacinės Lietuvos Vyriausybės vidaus reikalų ministrą generolą Kazį Skučą, be jokios abejonės, privalėtume laikyti Lietuvos kankiniu ir didvyriu, dirbusiu ir galvą paguldžiusiu dėl nepriklausomos Lietuvos valstybės interesų, kuriems liko ištikimas iki paskutinių gyvenimo akimirų. Tik štai iš kitų mūsų tautos didvyrių ir laisvės kankinių būrio jis išsiskiria tuo, kad ligi šiolei taip ir nesulaukė iš tautos nei padėkos, nei pagarbos, - dar ir šiandien, Lietuvai skaičiuojant jau dvidešimt aštuntuosius atgautos nepriklausomybės metus, šio žmogaus garbė, orumas ir doras vardas vis dar nėra reabilituoti.

Rimvydas STANKEVIČIUS
„Respublikos“ žurnalistas

Apie šį ligi šiolei vengiamą atversti Lietuvos istorijos puslapį kalbamės su generolo Kazio Skučo brolio Jono dukra (šiandien - vieninteliu likusiu žmogumi, dar mačiusiu jį gyvą) - žinoma lietuvių poete, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureate Ramute SKUČAITE.

Truputis istorijos

1940 metų birželio 14 dieną, vidurnaktį, Sovnarkomo pirmininkas VM.Molotovas Sovietų Sąjungos vyriausybės vardu įteikė Lietuvos užsienio reikalų ministrui Juozui Urbšui ultimatumą, kurio pats pirmasis punktą reikalavo: „atiduoti teismui Lietuvos vidaus reikalų ministerį generolą K.Skučą ir Saugumo departamento direktorių A.Povilaitį, kaip tiesioginius provokacinių veiksmų prieš sovietų kariuomenės įgulas Lietuvoje kaltininkus“. Atsakyti į ultimatumą pareikalauta iki 10 valandos ryto.

Tuometinis Lietuvos prezidentas Antanas Smetona Lietuvos vadovybės posėdyje kategoriškai pasisakė prieš šių žmonių išdavimą, nes „Lietuvai jie nieko blogo nėra padarę“, tačiau tuometinis Lietuvos ministras pirmininkas Antanas Merkys, tuometinis Lietuvos teisingumo ministras Antanas Tamošaitis ir dauguma Ministrų kabineto narių nusprendė atiduoti K.Skučą ir A.Povilaitį kaip kruviną auką Sovietų Sąjungai, naiviai manydami, jog tuo bus pasitenkinta ir Lietuva okupacijos bei tolesnių represijų išvengs.

1940 metų birželio 15-ąją Augustino Povilaičio sodyboje Žygaičiuose K.Skučas ir pats A.Povilaitis A.Merkio įsakymu buvo suimti, perduoti sovietų saugumo orga-

nams ir skubiai išvežti į Maskvą. 1941 metų liepos 30 dieną - Butyrkų kalėjime sušaudyti.

- Gerbiama Ramute, kaip jūs pati manote, kodėl Lietuva nepasivargino pasidaryti K.Skučo bylos kopijos, kurią 1991-aisiais buvo pasiskolinusi iš Maskvos KGB archyvų, kodėl ligi šiolei nepasirūpina šios garbingos Lietuvos asmenybės reabilitacija deramu lygmeniu?..

- Nežinau. Matyt, nenorėta ir vis dar nenorima purvinti istorinių Lietuvos asmenybių portretų. Na, kad ir A.Merkys... Kol apie K.Skučą ir A.Povilaitį tylima, tol jo paties portretas puikiai dera tarp Lietuvos didvyrių ir didžiųjų kentėtojų. Na, taip - negaliu paneigti - tikrai nukentėjo ir jo šeima, ir jis pats pražuvo sovietiniuose lageriuose... Tik štai kai prezidentas A.Smetona kategoriškai atsakė pasirašyti ultimatumą ir kai asmeniškai įkalbinėjo K.Skučą ir A.Povilaitį pasitraukti į Vokietiją, A.Merkys primygtinai prašė abiejų vyrų to nedaryti - Žygaičiuose A.Povilaičio sodyboje laukti jo telefono skambučio, kol jis neva pats pasakys, kada jiems pereiti sieną. Nepasakambino. Generolas K.Skučas iš sodybos bandė skambinti į prezidentūrą pats, tačiau ragelio nei A.Merkys, nei kas nors iš jo žmonių nekėlė, o į Žygaičius jau buvo pasiūsti policininkai su jo paties parašu arešto orderyje.

Esu ne kartą apie tai kalbėjusi su JAV gyvenusia K.Skučo dukra Birute (jau mirusi prieš penketą metų), kuri pati buvo tų įvykių liudininkė. Taigi, ji girdėjo netgi tėvo žodžius, ištartus jį suimant: „Vyrai, nuleiskit šautuvus, aš gi niekur nebėgu.“ Taip pat citavo man savo tėvo žodžius, ištartus ir dieną anksčiau, po posėdžio, kuriame buvo svarstomas Sovietų Sąjungos ultimatumas ir buvo nuspręsta priimti jo atsistatydinimą iš ministro

pareigų. Man tai itin giliai atmintin įstrigę žodžiai - žodžiai ištarti, tikro kario ir tikro Lietuvos sūnaus: „Per naktis nemiegojau, stengdamasis, kad tik Lietuvai būtų geriau, bet, matyt, jau tep reikia.“

- Visų šalių ir visų tautų berniukai svajoja užaugti tikrais savo šalies sūnumis, gynėjais ir didvyriais, nes kiekvienos šalies istorija tvirtina, jog paaukoję save Tėvynės vardan jos gynėjai dėkingų saviškių per amžius nebus užmiršti. Kaip visu tuo tikėti lietuviukams, kurių istorija (na, kad ir K.Skučo pavyzdys) byloja priešingai?

- Didžiųjų represijų laikais, dar prieš ištremiami į Sibirą, po mamos arešto, Panevėžyje, surišusi į staltiesę, savo sodybos šulinyje nuskančiau visus generolo K.Skučo ordinus ir medalius. Tiesa, šiandien to šulinio nebėra, bet jo vietą aiškiai atsimenu ir tikrai nesunkiai surasčiau. Taigi, apie šiuos apdovanojimus esu pranešusi visoms nūdienos valstybės institucijoms, kurioms tik sugalvojau, esu aprašiusi tai ir savo knygoje, tačiau, pasirodo, ir šiandien niekam tų apdovanojimų nereikia - nei valstybei, nei muziejui, nei kariškiams, guli jie po žeme ir turbūt per amžius gulės - auksas, platina, sidabras ir emalis juk tikrai dar neturėtų būti suirę.

- O kaipgi su ta reabilitacija? Atgavus Lietuvai nepriklausomybę, lyg ir buvo mėginta tai padaryti?

- Nemėginta. Pati valstybė šiuo klausimu nė piršto nėra pajudiniusi. Tiesiog Kaune gyvenančios mano pusseserės Virginijos (jauniausiojo K.Skučo brolio Prano dukra) iniciatyva buvo išduotas dokumentas, lygiai toks, kokį gavo kiekvienas nuo sovietų okupacijos nukentėjęs Lietuvos pilietis, skelbiantis, jog tas ir anas buvo sovietų represijų auka. Tokį patį reabilituojantį do-

kumentą, tiesą sakant, turiu ir aš - eilinis Lietuvos žmogus. Bet juk jis suimtas buvo ne kaip eilinis pilietis, bet kaip valstybės ministras. Ir suimtas jis buvo ne okupantų - o Lietuvos policijos, Lietuvos Vyriausybės sprendimu. Todėl ši vadinamoji K.Skučo reabilitacija iš tiesų yra niekinė - tai patvirtina ir teisininkai, su kuriais konsultavau, su tuo sutiko ir šviesaus atminimo Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas, pas kurį prašiausi audiencijos ir papasakojau visą K.Skučo istoriją...

Tuo metu dar gyva buvo K.Skučo dukra Birutė, todėl drauge nusprendėme pasielgti taip - ji surašys Lietuvos prezidentui laišką, o aš tą laišką įteiksiu Lietuvos prezidentūrai.

Laiškas buvo surašytas 2003-aisiais, tiesa, tuo metu Lietuvos prezidentu jau buvo Rolandas Paksas. Laiško kopiją turiu, tad galiu pacituoti: „Pone Prezidente, aš, Birutė Skučaitė-Sidzikauskienė, savo ir sesers Jūratės Skučaitės-Šukienės vardu kreipiuosi į Jus prašydama atstatyti istorinį teisingumą ir viešai, valstybiniu mastu paneigti kaltinimus mano tėvui, buvusiam Lietuvos vidaus reikalų ministrui Kaziu Skučui, kurie jam buvo iškelti 1940 metų birželio 15 dieną SSRS ultimatumu. Tai tarptautinės reikšmės dokumentas, kuris iki šiol nenustoją buvęs istorikų tyrinėjimo objektu ir yra vertinamas kaip unikalus tarptautinės teisės pažeidimo faktas. Kadangi nėra oficialaus Lietuvos Respublikos viešai paskelbto šio dokumento vertinimo, mano tėvo generolo K.Skučo vaidmuo dažnai vertinamas dviprasmiškai tiek Lietuvoje, tiek išeivijoje, tiek tarptautinės diplomatijos istorijoje, juo labiau kad mano tėvas buvo ir karinis diplomatas (nuo 1934 iki 1938 metų karinis atašė Maskvoje).

▶ Per naktis nemiegojau, stengdamasis, kad tik Lietuvai būtų geriau, bet, matyt, jau tep reikia

Kazys SKUČAS
Generolas

Lietuvos generalinės prokuratūros pažymėjimas Nr.5428-89, išduotas tėvo broliui Pranui Skučui, šiuo atžvilgiu yra niekinis. Generolas K.Skučas prilyginamas žmoneis, kuriuos represavo sovietų valdžia, tuo metu mano tėvas buvo suimtas Respublikos valdžios, konkrečiai - tuometinio ministro pirmininko Antano Merkio nurodymu.

Taigi, mano tėvą - generolą ir karinį diplomata - tuometinės Lietuvos Respublikos vadovybė tiesiogiai atidavė į svetimos valstybės rankas ir jam buvo pritaikyta svetimos valstybės jurisdikcija. Tai piktavo ir tolesnius neteisėtus veiksmus, kaip turto konfiskavimas, kurio neteisėtumą iki šiolei vengia pripažinti dabartinės Lietuvos vyriausybės.

Pone Prezidente, prašau jūsų atitinkama forma atstatyti mano tėvo K.Skučo, nepriklausomos Lie-

tuvos generolo ir karinio diplomato, garbę ir orumą, kad ateities kartų ir tarptautinių santykių istorijoje būtų teisingai įvertinta jo veikla ir asmenybė. Tikiu Jūsų Ekscelencijos gera valia ir tikiuosi sulaukti teisingumo ir žmogiško supratimo. Norėčiau, kad dar prieš palikdama šį pasaulį (man jau 86-eri) galėčiau jaustis padariusi tai, ką privalėjau padaryti.“ Ir ypač gražus ir daug apie žmogų bylojantis sakinytis: „Kreiptis į Strasbūro Žmogaus Teisių Teismą prieš savo Tėvynę man žema ir nepriimtina.“

- Įteikėte šį laišką prezidentui?

- Įteikiau. Tačiau prezidentas R.Paksas buvo nušalintas, taip ir nespėjęs į šį laišką kaip nors sureaguoti. Tuomet jį 2005-aisiais (jau po Birutės mirties) persiunčiau prezidentui Valdui Adamkui, pridėdama nuo savęs lydraštį: „Suprasdama, kad kreiptis į Jus su kitam asmeniui adresuotu laišku neetiška, vis dėlto prašau Jūsų Ekscelenciją jį priimti tiesiog kaip prašymą Lietuvos valstybės vadovui. Drįstu šį laišką atnešti tik todėl, kad mano pusseserė Birutė Skučaitė-Sidzikauskienė nebespėjo atitinkamo kreipimosi parašyti Jūsų Ekscelencijai - prieš mėnesį ji mirė. Kreipiuosi su tuo pačiu prašymu ir todėl, kad jam tuo išdėstyti faktai tebėra tokia pat objektyvi tiesa, kaip ir prieš porą metų, kai buvo rašomas šis mano atneštas prašymas.

- Ir ką atsakė jums prezidentas V.Adamkus?

- Pasakė, kad Lietuva - ne prezidentinė, o parlamentinė valstybė, todėl asmeniniu savo sprendimu jis viso to sutvarkyti negali. Sakė, kad pats nuo pauglystės jautė ir tebejaucia skaudulį dėl neteisybės, padarytos šiai asmenybei, ir žadėjo padaryti viską, ką gali.

Matyt, Parlamentui nepasirodė, jog generolo K.Skučo reabilitacija yra svarbi, todėl visa, ką tegalėjo padaryti prezidentas, - generolą K.Skučą po mirties apdovanoti Vyčio Kryžiaus ordino Didžiuoju kryžiumi. Ačiū jam ir už tai.

Norėjau tą ordiną tuoj pat po įteikimo atiduoti Nacionaliniam muziejui, tačiau su žmona itale atvažiavo iš JAV jauniausios K.Skučo dukters sūnus, nė žodelio nebemokantis lietuviškai, pasakė „thank you“ ir ordiną išsivežė.

- O istorijos vadovėliuose kas apie generolą K.Skučą rašoma?

- Nė žodelio. Absoliuti tyla.

- Vadinasi, galime daryti išvadą, kad dabartinė Lietuvos valstybė moralinės atsakomybės turi ne ką daugiau nei „smetoninė“ Lietuva?

- Palyginimas visiškai nevykęs - nebent juokaujate. Žinot, aš gimiau, augau „smetoninėje“ Lietuvoje, turiu galimybę palyginti, todėl nedvejodama sakau - „smetoninė“ Lietuva turėtų būti nūdienos Lietuvos siekiamybė, nelyginant koks rojus. Jei tik būtų keletis, vedantis į ją, - nesvarstydama juo šiandien pat išeičiau. Net ir su visomis savo negražiausiomis dėmėmis - už dabartinę Lietuvą ji neabejotinai buvo moralesnė, dvasingesnė, laisvesnė ir nepalyginti laimingesnė.